

Serviciile de expertiză (servicii prelucrare date statistice și realizare reprezentări cartografice) în vederea implementării proiectului “Dezvoltarea de instrumente și modele de planificare strategică teritorială pentru sprijinirea viitoarei perioade de programare post 2013”

Proiect:

Serviciile de expertiză (servicii prelucrare date statistice și realizare reprezentări cartografice) în vederea implementării proiectului “Dezvoltarea de instrumente și modele de planificare strategică teritorială pentru sprijinirea viitoarei perioade de programare post 2013”

Beneficiar:

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

Raport de expertiză

Domeniul 6. Incluziune socială

I. Introducere

Incluziunea socială vizează în primul rând aspecte privind distribuția bogăției în teritoriu și accesul populației la servicii care să permită un nivel de trai mai ridicat. De aceea, sărăcia este un indicator direct al incluziunii sociale. Serviciile publice constituie un mijloc ce poate favoriza sau afecta bunăstarea publică în funcție de calitate și accesibilitate. Acest raport va aborda una dintre dimensiunile serviciilor de educație, incluziunea tinerilor între 18-24 de ani în sistemul de învățământ.

II. Metodologie:

Capitolul va include indicatori INS și EUROSTAT vizând sărăcia, calitatea locuirii și educația.

Eurostat definește sărăcia materială prin referire la statusul economic, bunurile de folosință îndelungată și locuire. *Sărăcia severă* include acele persoane afectate de cel puțin 4 dintre următorii 9 itemi: nu-și pot permite plata chiriei sau utilitățile, să mențină căldura în locuințe, să facă față unor cheltuieli neprevăzute, să mănânce pește, carne sau un echivalent proteic o dată la două zile, să petreacă o săptămână de vacanță departe de casă, să aibă în proprietate o mașină, o mașină de spălat, un televizor color sau un telefon.

Vom prelua de asemenea statisticile INS privind *sărăcia relativă*. Spre deosebire de primul indicator, mult mai incluziv ca abordare, acesta se referă doar la statusul financiar. Astfel conform INS indicatorul înseamnă „venitul bănesc disponibil pe adult-echivalent în raport cu care o persoană (cu un venit inferior pragului) poate fi considerată săraca. Nivelul pragului se determina la fracțiunea de 60% din valoarea punctului median al distribuției persoanelor dintr-un eșantion, după venitul bănesc disponibil pe adult-echivalent” (INS, AMIGO).

III. Contextul European și național

Strategia Europa 2020 include printre cele 7 obiective de acțiune un plan de măsuri în domeniul sărăciei și excluziunii sociale. Inițiativa a fost lansată în anul 2010 și se va finaliza la sfârșitul anului 2020¹. În același sens a fost lansat programul UNDP 2010-2020. Programul Națiunilor Unite vizează reducerea disparităților între România și Uniunea Europeană în domeniul incluziunii sociale. Acest program monitorizează evoluția dezechilibrelor pe piața forței de muncă și efectele migrației internaționale asupra dezvoltării și incluziunii². În acord cu aceste documente, strategia de dezvoltare a României a inclus de asemenea obiective vizând incluziunea socială (Strategia de Dezvoltare 2014-2035). Stabilirea unor indicatori relevanți privind incluziunea socială și vulnerabilitățile cauzate de disparitățile de dezvoltare este astfel esențială pentru monitorizarea tendințelor.

În comparație cu statele membre în Uniunea Europeană, în 2011 România se află în categoria cu numărul cel mai mare de persoane „aflate într-o stare de sărăcie severă” cu 6286 mii persoane, respectiv 29.4% din totalul locuitorilor (a se vedea harta 1).

Harta 1. Distribuția sărăciei severe la nivel european

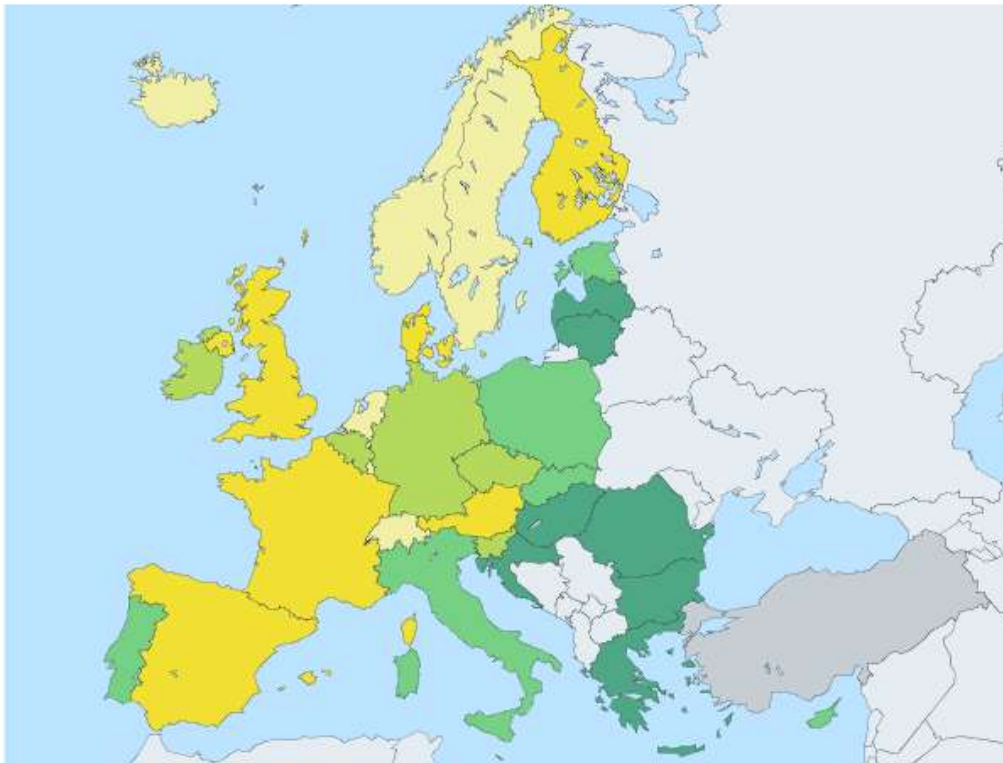
¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=961&langId=en>

² http://www.undp.ro/practiceareas/social_inclusion

Severely materially deprived people

% and 1 000 persons - 2011

Percentage of total population Percentage of total population

Legend

1.0 - 2.5

2.5 - 5.2

5.2 - 7.8

7.8 - 13.0

13.0 - 43.6

Not available

Minimum value:1.0 Maximum value:43.6

Sursa:

Eurostat, 2013 (reprezentare la nivelul anului 2011)

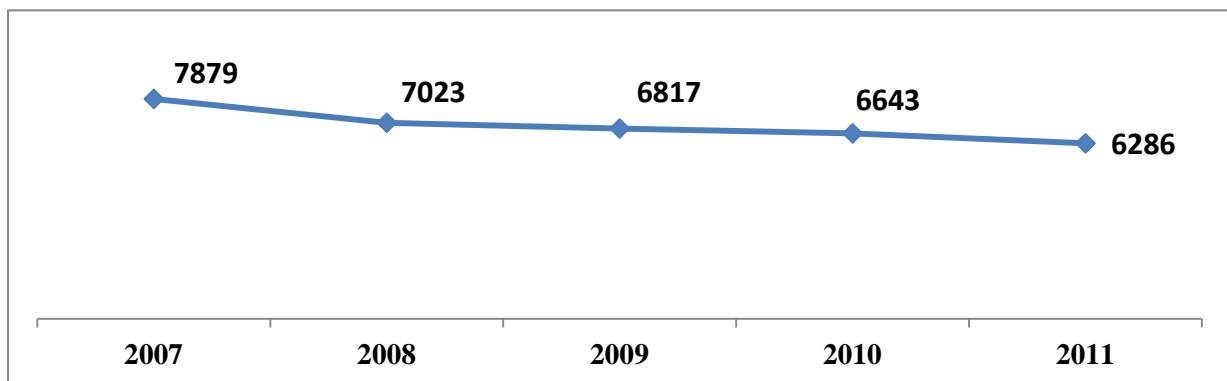
În același an doar Bulgaria și Letonia aveau o pondere mai ridicată din populație aflată în sărăcie severă (43.6 în primul caz și 31.4 în al doilea). Elveția, Finlanda, Suedia, Danemarca aveau rate ale sărăciei sub 5%. În special în țările nordice politicile de incluziune socială au nivelat diferențele dintre categoriile sociale, indicatorii sărăciei fiind semnificativ mai mici.

VI. Analiza situației prezente și a tendințelor

Sărăcia

În perioada 2007-2011 numărul persoanelor aflate în stare de sărăcie severă a scăzut de la 7879 (36.5%) la 6282. (29.4%). Media sărăciei severe în Uniunea Europeană a fost de asemenea pe un trend ușor descendent până în 2009 dar diferențele în ceea ce privește evoluția au fost mult mai aplatizate (de la 9.1% la 8.1%). Ulterior, în principal din cauza efectelor crizei economice, rata sărăciei în Uniunea Europeană s-a accentuat până la 8.8%, crescând în special în țări sever afectate precum Grecia și Italia.

Graficul 1. Evoluția sărăciei severe în România (mii persoane)

Sursa: Eurostat, 2013

Analizând acum indicatorul de sărăcie relativă conform statisticilor naționale (INS) se constată că Regiunea de Nord-Est are cea mai defavorizată poziție. Aproape o treime din populație se afla sub pragul de sărăcie relativă. Sud-Est-ul țării are de asemenea un potențial de vulnerabilitate mare din perspectiva sărăciei relative, 28% din populație aflându-se în situație de sărăcie relativă. În tabelul 1, se observă statusul privilegiat al regiunii București-Ifov unde indicatorul s-a menținut la un nivel scăzut în perioada de 5 ani analizată. Sărăcia relativă a înregistrat valori relativ similare din 2007 în 2011, existând mici fluctuații de la an la an.

Tabelul 1. Rata de sărăcie relativă

	2007	2008	2009	2010	2011
REGIUNEA BUCURESTI - ILFOV	7.3	6.5	6.4	3.1	3.4
REGIUNEA CENTRU	17.8	19.9	19.4	19.4	18
REGIUNEA NORD-EST	36.5	32.4	31.5	29.5	32.4
REGIUNEA NORD-VEST	21.3	18.9	18.7	14.6	20
REGIUNEA SUD-EST	29.3	28.2	22.5	26.3	28
REGIUNEA SUD-MUNTENIA	26.6	22.3	23	22.2	21.6
REGIUNEA SUD-VEST OLTENIA	36.3	36.9	37.4	30.7	28.9
REGIUNEA VEST	11.1	15.9	15.4	17.6	18.8

Sursa: INS, 2011

Locuire:

Un indicator reprezentativ pentru calitatea locuirii este accesul la rețeaua de distribuție a apei. Se remarcă diferențele semnificative în distribuția localităților racordate la apă: 100% în București și doar 31% în Giurgiu (anexe). Suceava și Teleorman au de asemenea numeroase localități fără acces la apă, în timp ce o bună distribuție a rețelei de apă este asociată fie unor nuclee de dezvoltare tradiționale precum Constanța și Cluj, fie unor areale favorizate de geografia locului precum Tulcea.

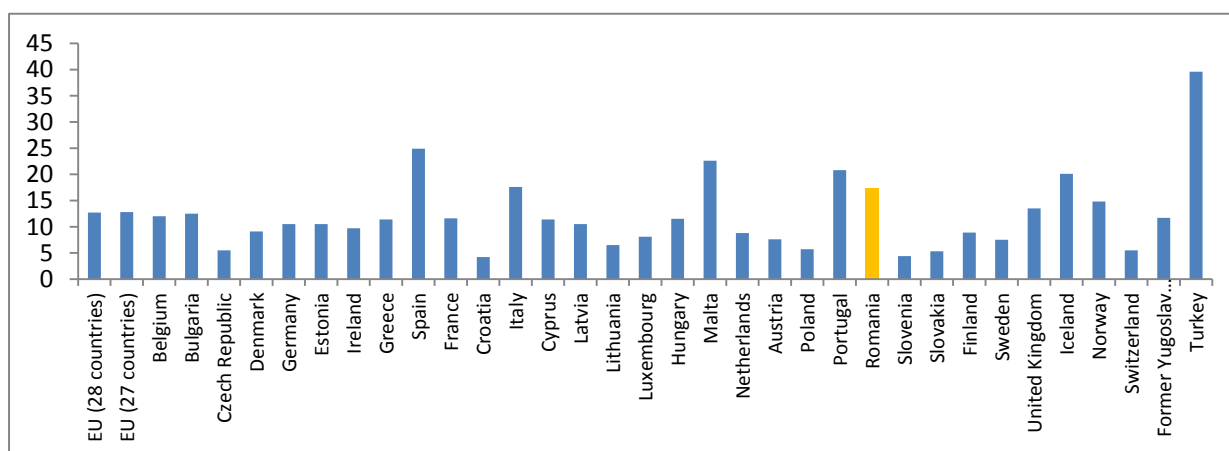
Disparitățile locale în privința dotării locuințelor cu apă, baie, canalizare, bucătărie, energie electrică și încălzire centrală relevă intensitatea decalajelor de dezvoltare. În anumite localități nu există nicio gospodărie dotată cu baie. Există încă gospodării fără curent electric, iar serviciile de canalizare și încălzirea centrală sunt adesea prezente în mediul rural doar în gospodăriile persoanelor cu un status financiar superior. De exemplu, în comuna Murgești, Județul Buzău, comuna Botești-Paia, Dolj și Scâteia, Ialomița, nu exista nicio gospodărie racordată la rețeaua de apă în 2011. În consecință, în aceleași comune nu exista canalizare iar gospodăriile nu aveau baie.

Educație:

Accesul la educație este principala premisă a dezvoltării individuale și deci a calității vieții. Raportul Comisiei Prezidențiale pentru analiza și elaborarea politicilor din domeniile

educației și cercetării, 2007, nota la începutul diagnozei realizate de o comisie de experți că *“Menținerea actualului sistem de învățământ pune în pericol competitivitatea și prosperitatea țării. Acest sistem are patru mari probleme este ineficient, nerelevant, inechitabil și de slabă calitate”* (Comisia Prezidențială, 2007, p. 7). Principalul punct slab al sistemului educațional este absența corelării cu necesitățile pieței forței de muncă. În plus, dat fiind rata mare de sărăcie, multe gospodării întâmpină dificultăți în susținerea copiilor la școală după ciclul gimnazial. De exemplu, așa cum arată graficul 2, România are o situație mai dezavantajată decât media Uniunii Europene în privința incluziunii tinerilor între 18-24 de ani în sistemul de învățământ, cu 17.4% dintre aceștia abandonând școala după cel mult 8 clase, față de 13%, media în Uniunea Europeană.

Graficul 2: Ponderea persoanelor cu vârsta de 18- 24 ani care au abandonat școala după 8 clase sau înainte (ISCED 0, 1, 2 sau 3c)

Sursa Eurostat, 2012

V. Concluzii:

Deși există o tendință ușoară de îmbunătățire, România este încă afectată de disparități regionale și locale accentuate. Există în mod clar localități cu un nivel al calității vieții superior și localități cu un profil bine conturat de vulnerabilitate în privința incluziunii sociale. Reducerea acestor disparități va fi un proces de durată, investițiile în creșterea eficienței sistemului de educație fiind probabil cea mai importantă recomandare în termeni de politici publice.

Serviciile de expertiză (servicii prelucrare date statistice și realizare reprezentări cartografice) în vederea implementării proiectului “Dezvoltarea de instrumente și modele de planificare strategică teritorială pentru sprijinirea viitoarei perioade de programare post 2013”

VI. Bibliografie:

- Strategia de dezvoltare teritorială a României 2014-2035 (versiune draft). Guvernul României
- 2009. Briciu, C. Măsurarea sărăciei și incluziunii sociale – un caz de asimilare selectivă a inovației. *Calitatea vieții*, XX , nr. 1–2, p. 161–170
<http://revistacalitateavietii.ro/2009/CV-1-2-2009/17.pdf>
- *** *Harta sărăciei din România. Metodologia utilizată și prezentarea rezultatelor.* Raport elaborat la cererea Comisiei Nationale Anti-Saracie si Promovare a Incluziunii Sociale de către Universitatea Bucuresti si Institutul National de Statistica
http://sedac.ciesin.org/povmap/downloads/methods/Harta_saraciei_in_Romania.pdf
- 2007. Raportul Comisiei Prezidențiale pentru analiza și elaborarea politicilor din domeniile educației cercetării. *România Educației. România Cercetării*
http://www.presidency.ro/static/ordine/Raport_CPaeptec_2007_.pdf
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=961&langId=en>
- http://www.undp.ro/practiceareas/social_inclusion
- Eurostat
- INS

VII. Anexe

Sărăcie severă în UE % din populație														
geo\time	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012				
EU (28)	:	:	:	:	:	:	:	8.3	8.8	:				
EU (27)	:	10.7	(e)	9.8	(e)	9.1	8.4	8.1	(e)	8.3	8.8	:		
Belgium	4.5	4.7	6.5	6.4	5.7	5.6	5.2	5.9	5.7	:				
Bulgaria	:	:	:	57.7	57.6	41.2	41.9	45.7	43.6	:				
Czech	:	:	11.8	9.6	7.4	6.8	6.1	6.2	6.1	6.6				
Denmark	2	2.9	3.2	3.1	3.3	2	2.3	2.7	2.6	:				
Germany	:	:	4.6	5.1	4.8	5.5	5.4	4.5	5.3	:				
Estonia	:	9.4	12.4	7	5.6	4.9	6.2	9	8.7	9.4				
Ireland	5.6	4.8	5.1	4.8	4.5	5.5	6.1	5.7	7.8	:				
Greece	16.9	14.1	12.8	11.5	11.5	11.2	11	11.6	15.2	:				
Spain	:	4.3	3.4	3.4	3	2.5	3.5	4	3.9	:				
France	:	6.1	5.3	5	4.7	5.4	5.6	5.8	5.2	:				
Croatia	:	:	:	:	:	:	:	14.5	14.8	:				
Italy	:	6.9	6.4	6.3	6.8	7.5	7	6.9	11.2	:				
Cyprus	:	:	12.2	12.6	13.3	9.1	(b)	9.5	11.2	11.7	:			
Latvia	:	:	38.9	30.6	24.9	19	21.9	27.4	31.4	(b)	26			
Lithuania	:	:	32.6	25.3	16.6	12.3	15.1	19.5	19	19.8				
Luxembourg	1.9	0.8	1.8	1.1	0.8	0.7	1.1	0.5	1.2	:				
Hungary	:	:	22.9	20.9	19.9	17.9	20.3	21.6	23.1	25.7				
Malta	:	:	5.5	3.7	4.2	4	4.7	5.7	6.3	8				
Netherlands	:	:	2.5	2.3	1.7	1.5	1.4	2.2	2.5	:				
Austria	3.3	3.4	3	3.6	3.3	6.4	4.8	4.3	3.9	:				
Poland	:	:	33.8	27.6	22.3	17.7	15	14.2	13	13.5				
Portugal	:	9.9	9.3	9.1	9.6	9.7	9.1	9	8.3	:				
Romania	:	:	:	:	36.5	32.9	32.2	31	29.4	:				
Slovenia	:	:	5.1	5.1	5.1	6.7	6.1	5.9	6.1	6.6				
Slovakia	:	:	22.1	18.2	13.7	11.8	11.1	11.4	10.6	:				
Finland	:	3.8	3.8	3.3	3.6	3.5	2.8	2.8	3.2	2.9				
Sweden	:	3	2.3	2.1	2.2	1.4	1.6	1.3	1.2	:				
United	:	:	5.3	4.5	4.2	4.5	3.3	(u)	4.8	5.1	:			
Iceland	:	2.5	2.7	2.1	2.1	0.8	0.8	1.8	2.1	:				
Norway	3.2	2.7	3.5	2.4	2.3	2	2.2	2	2.3	1.7				
Switzerland	:	:	:	:	2.5	2.2	2.1	1.7	1	:				
Turkey	:	:	:	67.5	:	:	:	:	:	:				

:=not available e=estimated b=break in time series u=low reliability

Sursa: EUROSTAT 2013 <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020> 53

Localități în funcție de accesul la rețeaua de distribuției a apei	Nr. localitati	Nr. localitatilor cu retea de distributie a	Ponderea localitatilor cu retea de distributie a apei
ALBA	78	59	76%
ARAD	78	69	88%
ARGES	102	83	81%
BACAU	93	75	81%
BIHOR	101	87	86%
BISTRITA-NASAUD	62	43	69%
BOTOSANI	78	48	62%
BRAILA	44	38	86%
BRASOV	58	50	86%
BUZAU	87	68	78%
CALARASI	55	47	85%
CARAS-SEVERIN	77	47	61%
CLUJ	81	75	93%
CONSTANTA	70	69	99%
COVASNA	45	31	69%
DAMBOVITA	89	62	70%
DOLJ	111	57	51%
GALATI	65	54	83%
GIURGIU	54	17	31%
GORJ	70	52	74%
HARGHITA	67	55	82%
HUNEDOARA	69	45	65%
IALOMITA	66	57	86%
IASI	98	61	62%
ILFOV	40	27	68%
MARAMURES	76	66	87%
MEHEDINTI	66	43	65%
MUNICIPIUL BUCURESTI	6	6	100%
MURES	102	77	75%
NEAMT	83	52	63%
OLT	112	60	54%
PRAHOVA	104	84	81%
SALAJ	61	51	84%
SATU MARE	65	54	83%
SIBIU	64	37	58%
SUCEAVA	114	47	41%
TELEORMAN	97	35	36%
TIMIS	99	90	91%
TULCEA	51	51	100%
VALCEA	89	59	66%
VASLUI	86	60	70%
VRANCEA	73	61	84%

Sursa INS, 2011